

- Antwerpen** : 2e en 4e zaterdag der maand te 15. uur
 Hotel « Billard Palace », Kon. Astridplein 40 Antwerpen
 (aan centraal Station). 2e Verdiep
- Charleroi** : 2e zondag der maand om 10 uur.
 Palais des Beaux Arts de Charleroi. Place du Manège, Char-
 leroi.
- Brugge** : 2e Dinsdag der maand te 20 uur.
 Hotel « GOUDEN HOORN. Simon Stevinplaats 2 Brugge ».
- Brussel** : 1e en 3e donderdag der maand te 20 uur. Toegang om
 19 uur.
 Hotel « Les accacias » 6, avenue Fonsny (achter de Zuid-
 Statie).
- Gent** : 3e zondag der maand. Van 9,30 uur tot 13 uur.
 Café « Colombophile » Prés. Rooseveltlaan, 5 (Zuidpark) Gent.
- Kortrijk** : 3e zondag der maand om 15 uur.
 Hôtel du Nord. Statieplein, 2. Kortrijk. (niet december).
- La Louvière** : 4e zondag der maand om 10 uur.
 Taverne du Théâtre. Place Communale. La Louvière.
- Leuven** : 1e zondag der maand om 10 uur.
 Café « Rubens » Bondgenotenlaan, 15. Leuven.
- Liège** : 3e zondag der maand (niet juli en aug.) te 10 uur.
 Café « Le Paris » Place de la République Française, 31. Liège.
- Mons** : 4e zondag der maand om 10 uur.
 « Aux armes de Bootle », rue de Nimy (bij de grote markt).
- Mouscron** : 1e zondag der maand om 15 uur.
 Excelsior. Grand Place, 23. Mouscron.

HOEKJE VAN DE VERZAMELAAR

De Heer VAN MEERBEECK E., MECHELSBROEKSTRAAT 15, 2820-BON-
 HEIDEN zoekt te kopen :

- Leopold I 2 f. — 1 fr. gelauwerd.
 1/2 f. — 1/4 f. gelauwerd.
 2 1/2 fr. klein + groot hoofd.
 1 fr. — 1/2 fr. — 1/4 fr. blootshoofd.
- Leopold II 1 fr. 1880.
- Regent 5 fr. 1946/47 zink.
 0,25 fr. 1946.
 0,10 fr. 1946.

Schriftelijke offerte te doen.

De Heer BINGEN F. J., TOLLENSTRAAT 11, CAPELLE A/D IJSSSEL (Ned.),
 verkoopt de bulletins E.G.M.P. van maart 1959 t/m november 1962
 zonder Jan + Jul. 1962.

Wie is liefhebber?

Tijdschrift

VAN HET EUROPEES GENOOTSCHAP
 VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

VOL. XX (april 1970) N° 4

Tijdschrift : MOORS E., Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

Bijdrage : Beschermend lid : minimum 225 fr. te storten aan
 Lid : 175 fr.

LE MAIRE, P., 53 de Broquevillelaan, Brussel 15 of
 op P.C.R. 8460.38 van het genootschap te Brussel of
 via de Afdelingen

Nederlandse leden : briefwisseling aan MOORS, L.,
 Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

Dit blad bevat in bijlage 8 bladzijden publiciteit van leden en katalogus

EEN ONUITGEGEVEN MUNTSTUK VAN MAXIMILIAAN-FILIP DE SCHONE

Het penningkabinet van Brussel bemachtigde onlangs volgend
 stuk :

Beeldenaar : Adelaar met uitgespreide vlerken, onder de rechter
 vlerk een wapenschild met arend getooid en onder de
 linker een schild met de symbolen van Oostenrijk en
 Vlaanderen.

(Kroon) MO (klaverblad) RO' (kl. bl.) Z (kl. bl.) PHI
 (kl. bl.) TRDV' (kl. bl.) TVS (kl. bl.) BG' (kl. bl.)
 CO (kl. bl.) FLT'

Keerzijde : Door bloemsieraden gevormd kruis met een lelie in
 het hart.

(kroon) REFORMTICIO (klaverblad) GVERRE (kl.
 bl.) PXX (kl. bl.) EST (kl. bl.) T (kl. bl.) 189

Gewicht : 3,35 g.

Diameter : 28,6 mm.

De wapenschilden en de legende op de beeldenaar duiden erop dat het hier een stuk betreft dat geslagen werd onder Maximiliaan, Romaanse koning en regent, alsmede onder Filip, aartshertog van Oostenrijk. De lelie op de keerzijde is het kenmerk van Vlaanderen (1). Maar wat voor een stuk betreft het hier? Het staat niet afgebeeld en is evenmin vermeld in VAN GELDER-HOC.

Voorzien van het jaartal 1489, gaat het de vijfde uitgifte vooraf (verordening van 14 december 1489) waar Maximiliaan, op ieder stuk dezer uitgifte, zich tevreden stelt met de titel « vader van Philippe » (2).

De voorafgaande uitgifte, de vierde, bestrijkt de periode van 26 oktober 1488 tot 14 december 1489. Deze onuitgegeven munt kan dus enkel tot deze uitgifte behoren.

Bij het onderzoeken van de munten, behorende tot deze vierde uitgifte (VGH, blz. 45-47) stelt men vast dat: de halve nobel juist hetzelfde inschrift heeft, zowel op beeldenaar als op keerzijde, dan het stuk in kwestie; de dubbele patard en de patard dezelfde legende als op de keerzijde. Enkel de vierdubbele patard heeft totaal verschillende inschriften.

Er bestaat evenwel een verschil: alle gekende stukken van de vierde uitgifte vertonen het jaartal 1488 en in tegenspraak met wat

(1) VAN KEYMEULEN (André), *De provinciale symbolen en de verschillen tussen de muntmeestertekens op de munten der lage landen tijdens de periode 1434 tot 1482* verschenen in *Jeunesses numismatiques*, IV, 1969, blz. 34-35. De keerzijde vertoont een uit bloemen getooid kruis met in het hart het teken van de provincie Vlaanderen. Deze versiering komt vaak voor op de munten van Maximiliaan-Filip de Schone. Men vindt ze ook terug in de tweede uitgifte, de vierde, de vijfde, de zesde, de zevende en achtste alsmede in de tweede uitgifte der munten van de opstandige stad Gent.

H. ENNO VAN GELDER en MARCEL HOC. « De Nederlandse munten tijdens de bourgondische en spaanse periode 1434-1713. Amsterdam. 1960, blz. 40-65, 69-70.

(2) DE WITTE (Alphonse), *Geschiedenis der munten van de graven van Leuven, hertogen van Brabant...*, deel II, 1896, blz. 80, VGH, blz. 47 tot 51.

voorafgaat, de enkele stukken met jaartal 1489 behoren tot de vijfde uitgifte!

Sedert mei 1488 woedde in Vlaanderen een open oorlog tussen de steden Gent en Brugge enerzijds en Maximiliaan anderzijds. De rest van Vlaanderen bleef de romaanse koning getrouw. Er werd slag geleverd in Vlaanderen en de muntwerkstede van Brugge was onbruikbaar voor de regent. Het zouden de brabantse muntateliers geweest zijn die de aartshertog het benodigde gemunt geld, nodig om de troepen van soldij te voorzien, bezorgden (3).

Deze muntspeciën bleven inmiddels ontoereikend vermits Maximiliaan er toe besloot een voorlopig muntwerkhuis in Veurne te installeren om zijn soldaten tijdig van soldij te kunnen voorzien. Dit blijkt uit een « geschrift » van 26 november 1489 door Karel de Croy, prins van Chimay, plaatsvervanger van Maximiliaan en Filip de Schone en hun hoofdlegeraanvoerder in de streken van Henegouwen en West-Vlaanderen (4).

Deze zeer belangrijke akte vermeldt verder :

1. Dat de hoofdlegeraanvoerder beslist heeft, ten verzoeken van de steden in Vlaanderen, een voorlopig muntatelier in Veurne op te richten, met het doel « de grote kosten en de uitgaven te dekken van de edele heren en hun vazallen, onderhorigen van de streek West-Vlaanderen en die dienen om in het dagelijks onderhoud te voorzien van de krijgslieden die zich in deze streek ophouden alsmede andere onkosten op allerlei gebied het hoofd te kunnen bieden. Hiertoe zijn grote bedragen en vele denieren nodig en vooral, wegens de staat van oorlog, heeft voornoemde streek ten eerste gebrek aan gouden en zilveren munten ».

2. Tot muntmeester wordt Ambroise Dieregard aangesteld. Hij was reeds partikulier meester van de Munt te Brugge sinds mei 1487 (5).

(3) Dit is wat DESCHAMPS DE PAS er over schrijft in de *Revue Numismatique* 1869-70. blz. 255, nota 2.

(4) Ik verkies dit document te bestempelen met de vage term « geschrift » eerder dan het een « gesloten brief » te noemen, zoals DESCHAMPS DE PAS dit doet in *Rev. Num.* 1869-70. blz. 255. Deze schrijver heeft dit document gedeeltelijk uitgegeven (blz. 256-258) maar zonder melding te maken van de bron en de plaats waar hij die gevonden heeft. (waarschijnlijk Rijsel, maar Mr Robinet, directeur van de archieven van Noord-Frankrijk heeft er vergeefs naar gezocht). Hij verzuimde ook mede te delen aan wie dit document gericht was en tenslotte publiceerde hij niet het slot van de brief die waarschijnlijk van een datum voorzien was. Wat de uitdrukking « gesloten brief » betreft, deze is waarschijnlijk vals vermits het hier gaat om een brief in dienstverband, gevolgd door richtlijnen met betrekking op het slaan van munten.

(5) H. ENNO VAN GELDER, *De Vlaamse munt onder Philips de Schone* in *Revue Belge de Numismatique*, 107, 1961, blz. 161.

3. De muntmeester zal aanmaken « zulke gouden en zilveren denieren en met zulke legende en wapenschilden als deze van de bevelende vorsten en zoals de voorgeschreven dokumenten het vereisen — aan de prijs ⁽⁶⁾ en de legering zoals de munten die in Gelder, Holland en Mechelen geslagen werden ».

4. Men zal er volgende munten slaan :

— gouden halve nobels met een gehalte van 23 karaat ((958%) en van 6 stuivers per mark (= 72 stuks = 3,39 g).

— zilveren denieren die een koers van 12 groten of 6 stuivers zullen hebben, van 9 denieren met een gehalte van 16 grein (of 805%) en van 5 stuivers en denieren per geslagen mark (= 66 stuks = 3,7 g).

— andere denieren die een koers zullen bezitten van 6 groten of 3 stuivers, van 6 denieren gehalte (of 500%) en van 6 stuivers en 10 denieren per geslagen mark (= 82 stuks = 2,98 g).

— halve denieren die een koers zullen hebben van 3 groten of 1,5 stuiver, van 3 denieren gehalte (of 250%) en van 6 stuiver 11 denieren per geslagen mark (= 83 stuks = 2,95 g). Dit wil zeggen dat men te Veurne munten zal slaan met eenzelfde gehalte en gewicht als deze in omloop en geslagen krachtens de verordeningen van 26 oktober 1488, van 8 en 20 december 1488 ⁽⁷⁾ t.t.z. zoals de stukken van de vierde uitgifte.

DESCHAMPS DE PAS, die voornoemde tekst heeft gepubliceerd maar waarin wel enkele verwarringen voorkomen, verklaart in verband met de stukken die in Veurne zouden geslagen worden dat « ze waarschijnlijk identiek zouden zijn aan de stukken door Maximiliaan zelf uitgegeven, krachtens de verordening van 1487 (wat overeenstemt met de derde uitgifte ⁽⁸⁾).

Geen enkel stuk te Veurne geslagen, komt voor in het klassieke werk VAN GELDER-HOC. In een meer recente bijdrage vraagt zelfs H. ENNO VAN GELDER zich af of dit Veurnese munthuis wel ooit geld geslagen heeft ⁽⁹⁾. Nochtans is de munt, die het voorwerp van onze bespreking uitmaakt, beschreven door Deschamps de Pas ⁽¹⁰⁾ en dit volgens een afbeelding met onbeduidend verschil in de legende :

(6) Misschien moet men hier « gewicht » lezen.

(7) Deze drie verordeningen zijn samengevat in de boekhouding van Pierre Cobbe, muntmeester te Mechelen. Brussel, AGR, CC 18242. Zie DE WITTE, *op. cit.* II blz. 76.

(8) *Revue de Numismatique*, 1869-70, blz. 256-257.

(9) H. ENNO VAN GELDER, *De Vlaamse munt onder Philips de Schone*, in *Revue belge de Numismatique*, 107, 1961, blz. 162.

(10) *Revue de Numismatique*, 1874-77, blz. 81 die verwijst naar T. DUBY, *Traité des monnaies des barons*, 1790, pl. 1. XXXII, die verwijst naar C. VAN ALKEMADE, blz. 151, pl. II, n° 4.

(kroon) MA.RO:RE:Z:PHI:ARDU:AUS:BG:CO:FL

(kroon) REFORMACIO.GUERRE.PAX:EST:A:1889

Maar, en het is daar dat Deschamps de Pas zich vergist, hij ver-eenzelvigt deze munt (die hij slechts van een afbeelding kende) met de grote dubbele nobel die uitgegeven werd op 14 december 1489 en waarvan het type, het gewicht en de legende geheel verschillen met het stuk dat ons bezig houdt (VGH n° 82).

De legende weergegeven door Deschamps de Pas komt nagenoeg overeen met de plaat der prijslijsten van 1544 ⁽¹¹⁾, 1551 ⁽¹²⁾ en 1580 ⁽¹³⁾.

Maar, waar in 1580 het stuk eenvoudigweg « Vlaemsche munte » genoemd werd, plaatst men deze munt, samen met andere, onder de hoofding « ... penningen ghemunt in Vlaendren ». Het tarief van 1544 geeft ons geen enkele aanwijzing betreffende de herkomst van het stuk maar wel de koers. Het had een waard van « ... III stu(ivers) min I oord ».

Het kwam me belangwekkend voor deze in het tarief toegekende waarde af te wegen tegen andere munten van Maximiliaan :

— de zilveren reaal (VGH, 67 : 3^e uitgifte) geschat op 6 stuiver.

— de vierdubbele patard (VGH, 82 : 5^e uitgifte), geschat op 5,5 stuiver.

— de dubbele griffon (VGH, 68 : 3^e uitgifte) geschat op 3 stuiver min een oord.

— de vierdubbele patard (VGH, 76 : 4^e uitgifte) geschat op 3 stuiver min een oord.

— de vierdubbele patard van Leuven (VGH, 158 : geslagen in 1489) geschat op 3 stuiver min een oord.

— de dubbele patard (VGH, 5^e uitgifte) eveneens geschat op 3 stuiver min een oord.

Men merkt dadelijk op dat dit tarief slechts de bevestiging is van het feit, door de ingewijde numismaten wel bekend, dat de 3^e en 4^e uitgiften van Maximiliaan slechts verzwakte uitgiften zijn die tegen een gedwongen koers werden uitgegeven. Daartegenover duidt de 5^e uitgifte op een terugkeer naar de zware munt en naar een koers die werkelijk overeenstemde met het gewicht en gehalte van het stuk : de dubbele patard van de vijfde uitgifte die als 2 stuiver verhandeld werd is in 1544 evenveel waard als de dubbele griffon van

(11) *De Cooplieden handbouczkin Ghedruckt te Ghend bij Joos Lambrechts, Lettersteker, int jaer ons heeren M. D. ende XLIIII den eersten novembris.*

(12) *D'onghevaluëerde gauden ende zelveren munte van diverschen coningrijcken, hertoogdommen, graafschappen, heerlickheden, landen ende steden.* Gent. Joos Lambrechts 1551.

(13) *Het Thresoor oft schat van alle de specien, figuren en sorten gan gouden enden silveren munten, allen muntmeesters, wisselaers, rentmeesters, cooplieden ende alle liefhebbers der Antiquiteyten zeer bequaem ende nootdelijck.* Antwerpen. Guillaume van Parijs, 1580.

de derde uitgifte (die vier stuiver waard was) of van de vierdubbele patard van de vierde uitgifte (die een koers van 6 stuiver had).

Wat nu het geldstuk betreft waarover we het hier hebben, dat in 1489 geslagen werd en tot de vierde uitgifte behoort, dit werd in 1544 geraamd op dezelfde waarde als de vierdubbele patard van de vijfde uitgifte, het moet zeer waarschijnlijk tegen 6 stuiver zijn worden uitgegeven.

Besluiten we als volgt :

1. De bestudeerde munt schijnt werkelijk in omloop te zijn geweest, te oordelen naar de tarieven en plakaten. Het verschil (de vlaamse lelie) laat toe te geloven dat men hier te doen heeft met een stuk dat geslagen is in het tijdelijke muntatelier van Veurne ⁽¹⁴⁾ daar dit van Brugge wegens de onlusten tijdelijk gesloten was.

2. De uitzonderlijke zeldzaamheid van te Veurne geslagen munten (er is slechts één enkel exemplaar gekend) neigt er ons toe te denken dat de dag waarop het Veurnese muntatelier geopend werd in 1489 moet gelegen zijn zoals Deschamps de Pas het vermeldt en niet in 1488 zoals H. Enno Van Gelder opgeeft.

Indien, volgens deze schrijver, de brief van Charles de Croy, geschreven werd op 24 november 1488, dan mag men aannemen dat hij het bevel inhield munten aan te maken « aan dezelfde prijs en van hetzelfde gehalte zoals men er geslagen heeft te Gheire en Holland en te Mechelen » terwijl de verordening, de voet van het zilvergeld der 4^e uitgifte voor Brabant vastleggende, slechts gedagtekend was op 8 en 20 december 1488. Dit beduidt dat de brief van Charles de Croy, de verordening een nieuwe uitgifte te doen, zou voorafgaan. Deze brief moet dus ongetwijfeld in 1489 geschreven zijn, misschien moet men wel een andere maand ⁽¹⁵⁾ lezen.

3. De late oprichting van het muntatelier van Veurne, kort voor het verschijnen van de verordening van 14 december 1489 die de nieuwe voet der munten van de 5^e uitgifte vastlegt, verklaart volgens mij de zeldzaamheid der vlaamse stukken van de vierde uitgifte. Mijnheer H. Enno Van Gelder merkte trouwens op dat, indien de nieuwe verordening tot het slaan van acht munttypen besloot, in de boekhouding van de heropgerichte Munt te Brugge op 19 december 1490 er slechts zes van terug te vinden waren, ofschoon de acht types voor Vlaanderen gekend zijn.

Misschien werden deze stukken van de 5^e uitgifte, inbegrepen de twee typen die niet vermeld staan in de boekhouding van het Munt-

(14) Het geval waar een in de tarieven voorkomend munt tot op heden physisch onvindbaar blijft, is niet alleenstaande. Zie M. Hoc, *Taler van George van Oostenrijk, prins-bisschop van Luik*, in *Revue belge de Numismatique*, 83, 1931, blz. 99-100.

(15) Hij zou eventueel kunnen gedagtekend zijn op 1488 oude stijl, wat zou kunnen overeenstemmen met de eerste maanden van 1489 nieuwe stijl.

atelier te Brugge : de patard en de halve groot, geslagen te Veurne door Ambrosius Dieregard, tussen einde december 1489 en einde november 1490 ⁽¹⁶⁾.

4. Het gewicht van het onderzochte stuk bedraagt 3,35 g wat overeenstemt met een slag van ongeveer 73 stuks per mark. Welnu, we hebben gezien dat de onderrichtingen van Charles de Croy voorzagen in een slag van 66 stuks per mark.

Zouden latere instructies het gewicht en gehalte van de in Veurne geslagen stukken doen gewijzigd hebben? Men merkt eveneens op, maar zonder er enig besluit uit te kunnen trekken, dat het gewicht van ons stuk zeer dicht dit benadert van de « griffons », der derde uitgifte (VGH n° 70) maar dat het gehalte verschillend is.

5. Graag zou ik deze korte bijdrage willen besluiten met een wens : dat de monetaire verordeningen van de noordelijke Nederlanden en de boekhouding van hun muntwerksteden eindelijk eens zouden openbaar gemaakt worden. Een doorgedreven onderzoek der archieven, gevolgd door de integrale publikatie der bronnen van herkomst (wij hebben al te lang moeten werken met uitgezochte en verkeerde uittreksels) zou ons bijna met zekerheid toelaten meer details te vernemen over de monetaire politiek, bedreven door de prinsen onzer gewesten. Deze publikaties zouden aanleiding kunnen geven tot historische en economische studiën die ongetwijfeld enig licht zouden werpen op sommige duistere punten van de numismatiek der oude Nederlanden.

Vertaling :

VAN LAEKEN L.

P. COCKSHAW

(16) Veronderstelling gemaakt door H. ENNO VAN GELDER in *R.N.* n° 107, 1961, blz. 163.

KONINKLIJKE MUNT VAN BELGIE

Wij achten het nuttig om het nieuw organiek reglement van de munt af te drukken zoals het verschenen is in het staatsblad van 14 oktober 1969.

MINISTERIE VAN FINANCIEN

20 AUGUSTUS 1969. — Koninklijk besluit houdende organiek reglement van de Koninklijke Munt van België

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de artikelen 29 en 67 van de Grondwet ;

Gelet op het decreet van 22 vendémiaire jaar IV betreffende het muntwezen, inzonderheid op artikel 59 ;

Gelet op de wet van 28 december 1848 waarbij de Muntcommissie wordt opgeheven, gewijzigd bij de wet van 21 december 1862 ;

Gelet op de wet van 5 juni 1868 betreffende de vrije bewerking van gouden en zilveren grondstoffen, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 80 van 28 november 1939 ;

Gelet op de wet van 30 december 1885 goedkeurende de akte van 12 december 1885 waarbij België bijtreedt tot de overeenkomst rakende het muntwezen, de 6^e november 1885 te Parijs gesloten tussen Frankrijk, Griekenland, Italië en Zwitserland, alsmede tot de er aangehechte schikking en verklaring, gewijzigd bij de wet van 12 april 1957 ;

Gelet op het koninklijk besluit nr. 80 van 28 november 1939 houdende aanvulling en wijziging van de wet van 5 juni 1868 betreffende de vrije bewerking van gouden en zilveren grondstoffen en houdende instelling van de verplichte waarborg van het gehalte der voorwerpen uit edel metaal, bekrachtigd bij de wet van 16 juni 1947 en gewijzigd bij de besluitwet van 28 februari 1947 ;

Gelet op het besluit van de Regent van 13 juli 1948 houdende uitvoeringsmodaliteiten van het koninklijk besluit nr. 80 van 28 november 1939, bevestigd door de wet van 16 juni 1947 en gewijzigd door de besluitwet van 28 februari 1947, tot aanvulling en wijziging van de wet van 5 juni 1868 betreffende de vrije bewerking van goud en van zilver en houdende instelling van de verplichte waarborg van het gehalte van sommige werken uit edel metaal, gewijzigd bij het besluit van de Regent van 20 oktober 1949 ;

Gelet op het koninklijk besluit van 24 februari 1954 houdende vaststelling van het organiek kader van het Ministerie van Financiën, inzonderheid gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 9 augustus 1963 en 8 september 1965 ;

Gelet op het advies van de Raad van State ;

Op de voordracht van Onze Minister van Financiën,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Artikel 1. De dienst van de munt bij het Bestuur der Thesaurie en Staatsschuld, vroeger « Rijksmunt » genaamd, draagt de benaming « Koninklijke Munt van België ».

Titel I. — DE AMBTEN

HOOFDSTUK I. — De muntmeester

Art. 2. Onder voorbehoud van de bevoegdheden van de directeur generaal van de Thesaurie en Staatsschuld, leidt de muntmeester de Koninklijke Munt van België.

Art. 3. De muntmeester houdt toezicht over het Munthof.

Hij stelt de huishoudelijke reglementen op en legt ze ter goedkeuring voor aan de Minister van Financiën ; hij waakt voor de uitvoering ervan.

Hij organiseert, in het belang van de dienst, de uitgifte, de fabricage en de verkoop van medailles en onderwerpt de fabricage van gedenkpenningen van nationaal belang aan de goedkeuring van de directeur-generaal van de Thesaurie en Staatsschuld.

Hij bewaart de verzamelingen van de oude Belgische munten en van buitenlandse munten.

Hij is ermede belast het in het museum van het Munthof gedeponeerde stempelgereedschap en de bibliotheek van de Munt te bewaren.

Op het einde van elk kwartaal, of vaker indien hij dit nuttig acht, verifieert hij de controleregisters en de rekeningstukken.

Hij maakt een tienjaarlijks verslag op en zorg voor de publikatie ervan na goedkeuring door de Minister van Financiën.

Art. 4. De muntmeester is inzonderheid bevoegd om :

1° de munten waarvoor machtiging tot aanmunten verleend werd te doen fabriceren, het gehalte en het gewicht ervan overeenkomstig de wet te keuren en ze volgens de onderrichtingen van de directeur-generaal van de Thesaurie en Staatsschuld in omloop te laten brengen ;

2° over de vraagstukken betreffende de wettigheid van de patrijzen, de muntstempels en de randschriftblokjes die voor de fabricage nodig zijn, te beslissen ;

3° over de vraagstukken in verband met valse- of geschonden munten te beslissen ; zijn beslissingen worden genomen volgens de processen-verbaal van ontleding en onderzoek die door de inspecteur van het essai en de fabricagechef worden opgemaakt ;

4° aan de handelsessayeurs de akte van bekwaamheid uit te reiken die voor hun functie vereist is ;

5° over de betwistingen inzake de toelaatbaarheid van de werken, staven en materialen uit edele metalen, het keuren en het merken van de stempel van de Staat of van de essayeur, uitspraak te doen ;

6° over de vraagstukken betreffende het gehalte en het merken van de staven en werken uit edele metalen en de zilverlaag die de verzilverde werken bedekt, te beslissen ;

7° de handtekening-stempels van de fabrikanten van werken uit edele metalen of uit verzilverd metaal te erkennen.

HOOFDSTUK II. — De fabricagechef

Art. 5. De fabricagechef is belast met de muntfabricage.

Hij is eveneens belast met de vervaardiging van de muntpunten en muntringen.

Hij voert alle andere werken uit die door de muntmeester werden aangenomen.

Art. 6. Hij heeft het toezicht over en is verantwoordelijk voor de metalen en de verbruiksgoederen die zich in de magazijnen bevinden.

Art. 7. Hij stelt de factoren van de kostprijs vast voor de aanmaak van munten en voor alle andere fabriekaten.

Art. 8. Hij zorgt voor het algemeen onderhoud van de machines en van het materiaal en doet alle technische onderzoeken met het oog op de verbetering en de vernieuwing van dit materieel.

Art. 9. Hij zit de personeelsraad voor en oefent, overeenkomstig het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming, het ambt uit van de dienst voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen.

HOOFDSTUK III. — *De controleur van de aanmuntung*

Art. 10. De controleur van de aanmuntung is ermede belast de voor de fabricage bestemde metalen te ontvangen en ze aan de fabricagechef te bezorgen.

Art. 11. Hij ontvangt het gemunt geld en alle andere fabriekaten neemt ze aan of weigert ze na verificatie en zorgt voor de aflevering ervan aan de ontvangstgerechtigden.

Art. 12. Hij ontvangt de aan de omloop onttrokken munten, verifieert ze en doet ze vernietigen indien zij nog gangbaar zijn.

Hij houdt de opgaven bij van de aangemunte en van de aan de omloop onttrokken stukken.

Art. 13. De controleur van de aanmuntung bewaart de stukken welke de Nationale Bank van België ter vervanging van de voor de omloop ongeschikt bevonden stukken in bewaring geeft.

HOOFDSTUK IV

De inspecteur van het essaai en van de waarborg

Art. 14. De inspecteur van het essaai en van de waarborg zorgt voor de goede uitvoering van de werkzaamheden op het laboratorium en op het waarborgkantoor.

Hij houdt toezicht op en controleert, indien het nodig is, de verrichtingen voor de verificatie van het gehalte van de materialen en van de speciën. Hij maakt het proces-verbaal op van de verklaringen van de essayeurs en overhandigt dit, met zijn eventuele aanmerkingen, aan de muntmeesters.

Art. 15. De essayeurs mogen zonder de toestemming van de inspecteur van het essaai geen enkel laboratoriumwerk verrichten.

Art. 16. In overleg met de muntmeester neemt de inspecteur van het essaai alle natuur- en scheikundige proeven die voor de activiteiten van de muntwerkplaatsen en van het waarborgkantoor nodig zijn.

Art. 17. De inspecteur van het essaai heeft zitting in de examencommissie die door het Vast Secretariaat voor werving van het rijkspersoneel samengesteld wordt wanneer toelatingsexamens voor de functie van essayeur van de munten worden georganiseerd.

Onder het toezicht van de muntmeester organiseert hij de bekwaamheidsexamens voor de kandidaten-handelsessayeurs.

Zo de kandidaat evenwel niet tot dezelfde taalrol behoort als de inspecteur van het essaai, kan op een ambtenaar van een andere dienst een beroep gedaan worden om te zetelen in de examencommissie voor het examen van essayeur van de munten of voor de organisatie van de bekwaamheidsexamens voor de handelsessayeurs.

Art. 18. Hij kiest voor zich zelf en doet elk essayeur van de munten en elk handelsessayeur een eigen stempel kiezen, die in een koperen plaat wordt ingedrukt welke aan de muntmeester overhandigd wordt.

Art. 19. Hij houdt het register bij van de handtekening-stempels die door de fabrikanten van werken uit edele metalen of uit verzilverd metaal gedeponereerd worden. Hij bewaart de koperen platen waarin deze stempels ingedrukt zijn.

HOOFDSTUK V. — *De chef van de graveerdienst*

Art. 20. De chef van de graveerdienst heeft tot taak de muntstempels, meerdelige muntringen en randschriftblokjes die voor de muntslag nodig zijn, alsook de waarborgstempels te vervaardigen.

Hij vervaardigt de medailles en verricht alle graveerwerk waarvan de uitvoering hem door de muntmeester wordt opgedragen.

Hij houdt de documentatie bij betreffende de kunstenaars-medailleurs en onderhoudt met hen en met de cliëntele de relaties die wenselijk zijn in het belang van de dienst.

Hij stelt de factoren vast van de kostprijs van de medailles en andere fabriekaten; hij is rekenplichtig voor de metalen en de verbruiksgoederen die aan zijn werkplaats worden afgeleverd.

Hij overhandigt aan de rekenplichtige van de Munt een exemplaar van de matrijzen, patrijzen en randschriftblokjes van de ontmunte munttypes en van de medailles, en zorgt voor de vernietiging van de andere exemplaren.

HOOFDSTUK VI. — *De rekenplichtige van de Munt*

Art. 21. De rekenplichtige van de Munt is belast met de administratieve zaken en de boekhoudkundige verrichtingen met inbegrip van de betaling van de lonen van het personeel.

Hij maakt de loonlijsten en andere door de sociale wetgeving vereiste bescheiden op.

Hij neemt een exemplaar in ontvangst van het stempelgereedschap van de ontmunte munttypes en van de medailles en plaatst het in het museum, waarvan hij de inventaris houdt.

Hij houdt eveneens de inventarissen bij van de verzamelingen van de oude nationale munten en van vreemde munten, evenals de catalogus van de bibliotheek van de Munt.

Hij beheert rechtsteeks de huishoudelijke dienst en het archief van de Munt.

Art. 22. In de Munt wordt boek gehouden volgens de gebruikelijke regels van de dubbele-bedrijfsboekhouding.

De rekenplichtige van de Munt houdt de dagboeken bij evenals de andere bescheiden die op deze boekhouding betrekking hebben en maakt de eindejaarsbalans op.

De boekhouding wordt op het einde van elk jaar door de te dien einde gedelegeerde ambtenaren nagezien.

De rekenplichtige van de Munt berekent de kostprijs van al de fabrikaten. De verschillende diensten verstrekken hem al de daarvoor dienstige inlichtingen en bescheiden.

Hij stelt de verkoopprijzen vast en factureert de fabrikaten voor rekening van derden.

Hij houdt de rekening bij van het waarborgkantoor.

Art. 23. De rekenplichtige van de Munt is rekenplichtig voor de gelden die te zijner beschikking gesteld worden voor de betaling van de lonen, fabricagekosten en facturen waarvan het bedrag niet rechtstreeks op het Muntfonds wordt aangerekend.

Ingevolge de bestellingen die voor rekening van het Muntfonds werden gedaan, doet hij aan hetzelfde toekomen :

1. al de vereiste bewijsstukken zoals facturen, kostennota's en contracten die betrekking hebben op de aankoop van metalen en op de verwerkingskosten ervan ;

2. driemaandelijks, een verzamelstaat van de verrichtingen die voor rekening van het Muntfonds werden uitgevoerd en inzonderheid een staat van de ingekomen, de uitgegane en de in voorraad zijnde muntmetalen die bestemd zijn voor de nationale muntslagen.

Titel II. — DE VERIFICATIE VAN DE GEFABRICEERDE SPECIËN

Art. 24. De fabricagechef levert aan de controleur van de aanmunting de in de werkplaatsen geslagen speciën. Deze worden samengesteld tot partijen, waarvan de omvang door de muntmeester wordt bepaald.

De massa speciën wordt door de fabricagechef en door de controleur van de aanmunting gewogen ; indien het gewicht niet overeen-

stemt wordt er tot een weging in aanwezigheid van beiden overgegaan.

Art. 25. Van elke partij neemt de controleur van de aanmunting, lukraak in de massa, de stukken die als monster zullen dienen voor de controle van het gewicht en en het gehalte.

Het monster bestaat uit :

één stuk op duizend voor de fabrikaten in goud ;

één stuk op tienduizend voor de fabrikaten in zilver ;

één stuk op twintigduizend voor de fabrikaten in onedele metalen.

Art. 26. De controleur van de aanmunting verifieert, op eigen verantwoording, het gewicht, de klank (indien het gouden en zilveren stukken betreft), het uitzicht, de stempelafdruk en het aantal van de geleverde stukken. Hij verwerpt die welke gebrekkig zijn en doet de stempelafdrucken ervan in zijn bijzijn vernietigen.

Art. 27. Onmiddellijk na de in artikel 25 voorgeschreven monsterneming, verifieert de inspecteur van het essai het gewicht van de als monster genomen stukken. Deze stukken worden ieder afzonderlijk gewogen indien het gouden munten betreft, per partijen van vijf stuks indien het zilveren munten betreft, en alle samen voor de munten in onedele metalen.

Art. 28. Indien het gewicht van de monsters niet binnen de remedie valt, beveelt de muntmeester de partij te versmelten, zonder het gehalte ervan te verifiëren.

Art. 29. Indien het gemiddeld gewicht binnen de remedie valt, doet de inspecteur van het essai het gehalte verifiëren.

Hij overhandigt aan ieder van beide essayeurs één derde van het genomen monster ; hij behoudt het overblijvende derde om het, zo nodig, te verifiëren.

Voor de gouden munten verrichten de essayeurs een essai op elk stuk van de voorgelegde monsters en bepalen het gehalte van ieder essai.

Voor de zilveren munten doet ieder essayeur vijf essaais op de stukken van de monsters na deze versneden en de stukjes ervan goed vermengd te hebben, en hij berekent het gemiddelde gehalte ervan.

Voor de munten in onedele metalen doen de essayeurs ieder één essai onder dezelfde voorwaarden als voor het zilver.

Art. 30. Indien de uitslagen van de twee essayeurs overeenstemmen, wordt het gehalte van de partij volgens deze uitslagen beoordeeld.

Worden als overeenstemmend beschouwd, de gehalten die niet meer dan één-tweeduizendste voor goud, één-duizendste voor zilver en drie-duizendste voor onedele metalen verschillen.

Indien de uitslagen niet overeenstemmen, onderzoekt de inspecteur van het essai het gehalte van de monsters die hij bij zich heeft gehouden.

Indien het verslag van de inspecteur van het essai met een van de uitslagen van de essayeurs overeenstemt, wordt het gehalte beoordeeld volgens het verslag van de inspecteur.

Indien het verslag van de inspecteur van het essai niet overeenstemt met de uitslagen van de essayeurs, wordt het gehalte van de partij bepaald volgens het gemiddelde van de drie uitslagen.

Art. 31. Bij afwezigheid van een essayeur, van beide essayeurs of van de inspecteur van het essai, worden alle voor het bepalen van het gehalte van de partij voorgeschreven analyses gedaan door de wel aanwezige of aanwezigen onder die ambtenaren.

Art. 32. Wanneer de inspecteur van het essai oordeelt dat het gehalte opnieuw moet onderzocht worden of wanneer dit onderzoek door de muntmeester wordt bevolen, nemen de inspecteur van het essai en de controleur van de aanmunting gezamenlijk nieuwe monsters. De inspecteur van het essai determineert het gehalte in het bijzijn van de muntmeester.

De verkregen uitslag bepaalt het gehalte van de partij.

Art. 33. Indien het gemiddelde gehalte van de monsters niet binnen de remedie valt, beveelt de muntmeester de partij te versmelten.

Art. 34. Het overschot van de monsters die voor het essaiëren van de partij gediend hebben, alsook de geheel gebleven stukken van de monsters, worden verzameld in een verzegeld zakje waarop de datum en het nummer van de partij benevens het definitief bepaald gehalte vermeld worden.

Dit zakje wordt door de inspecteur van het essai gedurende één jaar bewaard en wordt, na het verstrijken van deze termijn, aan de controleur van de aanmunting overhandigd.

Art. 35. Na kennisneming van de verslagen, ondertekend door de ambtenaren die het onderzoek hebben gedaan, beslist de muntmeester de gefabriceerde stukken, die binnen de in gehalte en gewicht toegestane ruimte vallen, te aanvaarden.

Titel III. — DE FABRICAGE, DE BEWARING EN DE VERNIETIGING VAN HET MUNTGEREEDSCHAP

Art. 36. De oorspronkelijke matrijzen en patrijzen worden zodra zij vervaardigd zijn geborgen in een kast met twee sleutels, waarvan de ene door de controleur van de aanmunting en de andere door de chef van de graveerdienst wordt bewaard.

Art. 37. Alle muntstempels moeten vervaardigd worden in het bijzijn van de controleur van de aanmunting.

Art. 38. Van de afleveringen van muntstempels worden processen-verbaal opgemaakt die, nadat de chef van de graveerdienst en de fabricagechef ze ondertekend hebben, aan de controleur van de aanmunting worden overhandigd.

Art. 39. De controleur van de aanmunting maakt een maandelijks staatsrapport van de afgeleverde, de gebruikte of de buiten gebruik gestelde muntstempels.

Art. 40. De buiten gebruik gestelde of de overtallige muntstempels worden door de controleur van de aanmunting doorstreept in het bijzijn van de fabricagechef, die er de controleur ontlasting voor verleent.

Art. 41. De muntstempels waarvan vooralsnog geen gebruik wordt gemaakt, worden in de kast met twee sleutels geborgen.

Titel IV. — DIVERSE BEPALINGEN

Art. 42. In het belang van de dienst betrekken de muntmeester en de fabricagechef in het Muntgebouw de door Onze Minister van Financiën aangewezen lokalen.

Van deze regel mag niet afgeweken worden zonder de toestemming van Onze Minister van Financiën.

Art. 43. In elke dienst wordt aantekening gehouden van de verrichtingen. Voor elke ontvangst van materialen wordt een ontvangstbewijs afgeleverd.

Art. 44. Indien zulks tijdelijk nodig is, mogen de dienstchefs, op hun verantwoordelijkheid, de uitoefening van hun ambtsbevoegdheden delegeren aan een door de muntmeester aanvaarde ondergeschikte ambtenaar.

Art. 45. Het koninklijk besluit van 12 december 1966 houdende organiek reglement van de Rijksmunt, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 3 februari 1959, wordt opgeheven.

Art. 46. Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Motril (Spanje), 20 augustus 1969.

BOUDEWIJN

Van Koningswege :
De Minister van Financiën,
Baron SNOY et d'OPPUERS

VERGADERINGEN VAN DE AFDELINGEN

Op verzoek van vele leden volgt hier de lijst van de bijeenkomsten der afdelingen.

Aangezien Antwerpen, Brussel, Brugge, Gent en Mons een nieuw lokaal betrokken is het nodig deze lijst opnieuw te publiceren, en vervallen alle vorigen.

De leden hebben steeds toegang tot deze lokale bijeenkomsten mits vertoon van hun lidkaart, zij dienen zich nochtans te schikken naar de plaatselijke reglementen.

- Antwerpen** : 2e en 4e zaterdag der maand te 15. uur
 Hotel « Billard Palace », Kon. Astridplein 40 Antwerpen
 (aan centraal Station). 2e Verdiep
- Charleroi** : 2e zondag der maand om 10 uur.
 Palais des Beaux Arts de Charleroi. Place du Manège, Char-
 leroi.
- Brugge** : 2e Dinsdag der maand te 20 uur.
 Hotel « GOUDEN HOORN. Simon Stevinplaats 2 Brugge ».
- Brussel** : 1e en 3e donderdag der maand te 20 uur. Toegang om
 19 uur.
 Hotel « Les accacias » 6, avenue Fonsny (achter de Zuid-
 Statie).
- Gent** : 3e zondag der maand. Van 9,30 uur tot 13 uur.
 Café « Colombophile » Prés. Rooseveltlaan, 5 (Zuidpark) Gent.
- Kortrijk** : 3e zondag der maand om 15 uur.
 Hôtel du Nord. Statieplein, 2. Kortrijk. (niet december).
- La Louvière** : 4e zondag der maand om 10 uur.
 Taverne du Théâtre. Place Communale. La Louvière.
- Leuven** : 1e zondag der maand om 10 uur.
 Café « Rubens » Bondgenotenlaan, 15. Leuven.
- Liège** : 3e zondag der maand (niet juli en aug.) te 10 uur.
 Café « Le Paris » Place de la République Française, 31. Liège.
- Mons** : 4e zondag der maand om 10 uur.
 « Aux armes de Bootle », rue de Nimy (bij de grote markt).
- Mouscron** : 1e zondag der maand om 15 uur.
 Excelsior. Grand Place, 23. Mouscron.

HOEKJE VAN DE VERZAMELAAR

De Heer VAN MEERBEECK E., MECHELSBROEKSTRAAT 15, 2820-BON-
 HEIDEN zoekt te kopen :

- Leopold I 2 f. — 1 fr. gelauwerd.
 1/2 f. — 1/4 f. gelauwerd.
 2 1/2 fr. klein + groot hoofd.
 1 fr. — 1/2 fr. — 1/4 fr. blootshoofd.
- Leopold II 1 fr. 1880.
- Regent 5 fr. 1946/47 zink.
 0,25 fr. 1946.
 0,10 fr. 1946.

Schriftelijke offerte te doen.

De Heer BINGEN F. J., TOLLENSTRAAT 11, CAPELLE A/D IJSSEL (Ned.),
 verkoopt de bulletins E.G.M.P. van maart 1959 t/m november 1962
 zonder Jan + Jul. 1962.

Wie is liefhebber?

PORTUGAL

593. 5.000 REIS 1866. **Cuivre doré.**

D/ Le roi à gauche.

LUDOVICUS . I . PORTUG : ET . ALGABB : REX 1866

R/ Armes couronnées posées sur un manteau.

5.000 REIS - C. WIENER

Tranche cannelée.

Fabrication frauduleuse de la Monnaie de Bruxelles au temps de l'affermage.

PORTO-RICO

594. 10 CENTAVOS 1890.

D/ Armes de l' « état ».

ISLA DE PUERTO - RICO 1890

R/ Soleil rayonnant.

CIEN.PIEZAS.IN EN KILO - DIEZ CENTIMOS

Tranche lisse.

Pièce fabriquée à Bruxelles probablement chez Menning Frères.

ROYAUMES UNIS

Georges IV

595. CROWN 1820. **Argent.**

D/ Tête nue à gauche. MDCCCXX sous le cou.

GEORGIUS IV — DEI GRATIA

R/ Armes.

BRITANNIARUM ET HAN REX FIDEI DEFENSOR

Le long du listel : PUB. BY A. WHITEAVES

Tranche lisse.

596. **Idem en or.**

Ces pièces ont été gravées par G. Mills de Londres.

Victoria

597. CROWN 1837. **Argent** (150 exemplaires).

D/ Tête incuse à gauche accostée de la date 18 - 37
VICTORIA REG DEI GRA
R/ Minerve tenant une victoire dans la main droite.
BRITT MINERVA — VICTRIX FID DEF
Tranche : N) de l'exemplaire (1 à 150) sinon lisse.

598. Idem **en or** (6 exemplaires).

599. Idem **en bronze** (20 exemplaires).

600. Idem **en étain**.

601. Idem **en métal blanc**.

602. Idem **en plomb**.

603. Idem **en cuivre**. *Tranche cannelée.*

604. Idem **en métal blanc**. *Tranche cannelée.*

605. Idem **en plomb**. *Tranche cannelée.*

606. **Métal blanc**. *Tranche cannelée.*

D/ Idem.

R/ Armes royales.

Gravée à Londres par le sculpteur italien Joseph Bonomi pour le compte du numismate professionnel J. Rochelle Thomas de Londres.

607. CROWN 1887. **Argent**.

D/ Tête vieille couronnée et voilée à gauche. J.R.T sur le chanfrein.
VICTORIA BY THE GREAT GOD QUEEN OF GREAT-BRITAIN IMP OF INDIA

R/ Armes surmontant le millésime en chiffres romains. Au dessus
FIVE SHILLINGS.

Tranche lisse .

608. Idem mais SPINK & SON sur le chanfrein. Frappe 32 exemplaires.

609. Idem sans signature.

610. Comme la pièce précédente mais au R/ SPINK & SON.

611. Idem **en or** (6 exemplaires).

612. Idem **en cuivre** (5 exemplaires).

613. Idem **en aluminium** (5 exemplaires).

614. Idem **en étain**.

615. Idem **en plomb**.

616. Idem mais **en or** et *tranche cannelée* (6 exemplaires).

617. Idem **en argent**.

618. **En cuivre**. *Tranche inscrite — MADE IN BAVARIA*

619. Idem **en étain**.

620. Idem **en aluminium**.

621. SIX PENCE 1887. **Argent** (64 exemplaires).

Sauf valeur et diamètre comme la pièce n° 607.

Tranche lisse.

622. Idem **en or** (15 exemplaires).

623. Idem **en cuivre** (10 exemplaires).

624. Idem **en aluminium** (20 exemplaires).

625. Idem **en étain** (10 exemplaires).

626. Idem **en argent**. *Tranche cannelée* (64 exemplaires)

627. Idem **en or**. *Tranche cannelée* (15 exemplaires).

Ces pièces gravées par J. Rochelle Thomas pour le compte de la maison Spink and Son ont été frappées à Munich.

628. TROIS LIVRES 1900. **Or** (unique).

D/ Buste diadémé et voilé à gauche.

VICTORIA DEI GRA HIBERNIAE REGINA

R/ Couronne posée sur deux sceptres en sautoirs accostés par V-R.
En dessous OCT. Au dessus III (valeur).

EXURGA DEVS DISSIPENTVR INIMICI MCM

Tranche cannelée.

629. Idem mais SEP au lieu de OCT et 1900 au lieu de MCM (Unique).

630.

D/ Idem.

R/ Harpe irlandaise dans un cartouche orné (Unique).

631. QUATRE LIVRES 1900. Or (Unique).

R/ Quatre armes posées en croix.

CEAD MILE FAILTE 1900

Tranche lisse.

632. TROIS SHILLINGS 1900. Argent.

Sauf métal comme la pièce n° 628.

633. Sauf métal (**argent**) comme la pièce n° 629.

634. Sauf métal (**argent**) comme la pièce n° 630.

635. DOUBLE FLORIN 1900. Argent (21,97 g.).

Sauf métal comme la pièce n° 631.

636. Idem mais de poids moindre (19,25 g.).

637. SIXIEME DE LIVRE 1900. Argent.

Comme la pièce n° 628 sauf XL au lieu de III (valeur).

Pièce gravée par Reginald Huth « pour l'Irlande ».

NOTE. Il existe quatre à classer comme
pseudomonnaies. Il pourr aires réels. Nous
étudions la question pour a ultérieurement.
Il s'agit de :

1. La série 1846 de Marrian et Gausby — 1, 2, 5 cents en cuivre et en argent.
2. La série bi-métallique faite à Birmingham par Moore of Allen et Moore de 1844 à 1848. Cette série comprend Couronne, 2 Shillings, 1 Shilling, Penny, 1/2 Penny, 1/2 Farthing, 1/4 de Farthing, 1/8 de Farthing, 1/16 de Farthing.
3. Encore de Moore la série de 1860 comprenant le penny, 1/2 penny et quart de penny frappés en or, en argent, en bronze, en bronze doré et en aluminium.
4. Comme la série de 1887 mais avec légende anglaise frappée en or et en aluminium.

Edward VII

638. UNE LIVRE 1902. Argent (poids 100 g.).

D/ Le roi à cheval à gauche.

EDWARD VII DG BRITT ET TERRAR TRANSMARIN 1902

R/ Armes ovales dans un cartouche baroque.

Q.I.D.S. BRITANICA. REX. FID : DEF : IND : IMP :

Tranche lisse.